

Úvod

Když jsem byl takový, jako na této fotografii, přál jsem si udělat všechno o čem tady píšu. Potom jsem na to zapomněl, a nyní jsem již starý. Nemám už čas, ani sílu, abych bojoval a cestoval ke kanibalům. A tuto fotografii jsem sem dal proto, že je důležitý ten čas, kdy jsem se chtěl stát králem, a ne – když o králi Matesovi píšu. A myslím si, že je také lépe ukazovat fotografie králů, cestovatelů a spisovatelů, když ještě nevyrostli a nezestárli, protože jestli ne, zdálo by se, že se hned stali moudrými a vlastně nikdy nebyli malí. A děti si budou myslet, že by se nemohly stát ministry, cestovateli a spisovateli, a to není pravda.

Dospělí by vůbec neměli číst tento román, protože jsou v něm kapitoly pro ně nevhodné, oni by to nechápali a posmívali by se. Ale jestli opravdu chtějí, mohou to zkusit. Dospělým není možno něco zakazovat, stejně by neposlechli – a kdo jim co může udělat?

A bylo to tak...

Lékař řekl, že když se král neuzdraví do tří dnů, bude to špatné.

Lékař to řekl takto: „Král je vážně nemocný a když se do tří dnů neuzdraví, bude to špatné.“

Všichni byli rozčilení a nejstarší ministr si nasadil brýle a zeptal se: „A co se stane, když se král neuzdraví?“

Lékař to nechtěl jasně říci, ale všichni chápali, že král zemře.

Nejstarší ministr rozčileně urychleně svolal všechny ministry na schůzi. Ministři se sešli do velkého sálu, posadili se do pohodlných křesel u dlouhého stolu. Před každým ministrem ležel na stole arch papíru a dvě tužky: jedna obyčejná a druhá z jedné strany modrá a z druhé červená. Před nejstarším ministrem ještě stál na stole zvonek.

Ministři zamkli dveře, aby je nikdo nerušil. Rozsvítili lampičky a mlčeli. Potom nejstarší ministr zacinkal a řekl: „Nyní se poradíme, co budeme dělat. Král je nemocný a nemůže vládnout.“

„Myslím, že bychom měli zavolat lékaře,“ řekl ministr války, „ten řekne jasně, zda může léčit krále, nebo ne.“

Ministra války se báli všichni ministři, protože stále nosil šavli a revolver, takže ho všichni poslouchali.

„Dobře, zavoláme lékaře,“ řekli ministři.

Zavolali lékaře, ale lékař nemohl přijít, protože právě králi aplikoval dvacet čtyři baněk.

„Nu, musíme počkat,“ řekl nejstarší ministr, „a zatím budeme mluvit o tom, co budeme dělat, když král zemře.“

„Já vím,“ řekl ministr spravedlnosti. „Podle zákona po smrti krále se posadí na trůn jeho nejstarší syn. Proto je také nazýván následníkem trůnu. Jestliže tedy král zemře, na trůn nastoupí jeho nejstarší syn.“

„A když má král jen jednoho syna?“

„Nebudeme potřebovat žádného jiného.“

„No dobře, ale synem krále je malý Mates – jak se on může stát králem? Mates ještě neumí psát.“

„To je složité,“ řekl ministr spravedlnosti, „v našem státě se to ještě nestalo, ale ve Španělsku, v Belgii i jiných zemích se už stalo, že král zemřel a zanechal malého syna. A ten malý syn se musel stát králem.“

„Ano, ano,“ řekl ministr pošt a telekomunikací, „viděl jsem poštovní známky s fotografií malého krále.“

„Přesto, vážení pánové,“ řekl ministr školství, „není možné, aby král neuměl psát, ani počítat, aby nevěděl nic o zeměpise a gramatice.“

„Také si to myslím,“ řekl ministr financí, „jak bude moci jako král propočítávat kolik nových bankovek vytisknout, jestliže neumí násobilku?“

„Nejhorší je, milí pánové,“ řekl ministr války, „že takového krále se nikoho nebude bát. Jak bude moci poroučet vojákům a generálům?“

„Myslím,“ řekl ministr vnitřních věcí, „že takového malého krále se nebudou bát ani vojáci, ani nikoho jiný. Trvale budeme mít stávky a rebelie. Nemohu vám dát žádnou záruku, jestliže uděláte králem Matese.“

„Já vůbec nevím, co se stane,“ řekl ministr spravedlnosti, celý rudý rozčilením.

„Já jen vím, co říká zákon, že po smrti krále nastupuje na trůn jeho syn.“

„Ale Mates je příliš malý!“ křičeli všichni ministři.

Určitě by vypukla veliká hádka, ale otevřely se dveře a do sálu vstoupil zahraniční velvyslanec. Může se zdát divné, že cizí velvyslanec vešel na schůzi ministrů, když dveře byly zamčené. Tak, měl jsem říci, že když poslali pro lékaře, zapomněli dveře zamknout. Později však někteří tvrdili, že to byla zrada, že ministr spravedlnosti nechal záměrně dveře nezamčené, protože věděl, že velvyslanec přijde.

„Dobrý večer,“ řekl velvyslanec. „Přicházím jménem svého krále a žádám, aby se králem stal Mates První a jestliže s tím nesouhlasíte, bude válka.“

Předseda ministrů (nejstarší z nich) dostal strach, ale předstíral, že ho to nezajímá a na arch papíru napsal modrou tužkou *Dobře, ať je válka* a dal papír zahraničnímu velvyslanci. Ten si vzal papír, uklonil se a řekl: „Dobře, napíšu to naší vládě.“

Nyní do sálu vešel lékař a všichni ministři ho začali žádat, aby zachránil krále, protože bude válka a to bude neštěstí, když král zemře.

„Král už dostal všechny léky, které znám. Ted' jsem ještě dal baňky a víc už nemohu dělat. Ale vy ještě můžete pozvat jiné lékaře.“

Ministři souhlasili, zavolali známé lékaře na konsilium k záchraně krále. Do města poslali všechny královské automobily pro lékaře a požádali královského kuchaře o večeři, protože byli velmi hladoví a nevěděli, že schůze bude tak dlouhá a oni dokonce doma neobědvali.

Kuchař naservíroval v jídelně stříbrné talíře, do lahví nalil nejlepší víno, protože chtěl zůstat u dvora také po smrti starého krále.

Tak ministři jedli a pili, dokonce se rozveselili, zatím co v sále se sešli lékaři.

„Myslím,“ řekl nejstarší lékař s plnovousem, „že by byla nutná operace.“

„A já si myslím,“ řekl jiný lékař, „že by měl král dostat horký zábal a výplachy hrdla.“

„A měl by polykat tablety,“ řekl známý profesor.

„Určitě by byly lepší kapky,“ řekl jiný lékař.

Každý z lékařů si přinesl tlustou knihu a ukazovali, že je v knihách napsáno rozdílně jak královu nemoc léčit.

Bylo už pozdě a ministrům se chtělo spát, ale museli čekat, až co řeknou lékaři.

Po celém paláci byl hluk a malý následník trůnu, Mates, se dvakrát vzbudil.

„Podívám se, co se děje,“ pomyslí si Mates. Vyskočil z postele, rychle se ustrojil a vešel na chodbu. Zůstal stát u dveří jídelny, ne proto že chtěl tajně poslouchat, ale protože kliky v královském paláci byly tak vysoko, že malý Mates na ně nedosáhl.

„Výborné víno má král!“ křičel ministr financí. „Ještě se napijme, pánové, Když se stane Mates králem, nebude víno potřebovat, protože víno je dětem zakázané.“

„A taky kouřit cigarety, můžeme si nějaké vzít domů!“ hlasitě prohlásil ministr obchodu.

„A když bude válka, milí, zlatí, říkám vám, že z tohoto paláce nic nezůstane, protože Mates nás neochrání.“

Smáli se a křičeli: „Napijme se na zdraví našeho ochránce, našeho velkého krále Matese Prvního!“

Mates zcela nerozuměl o čem mluví, věděl, že je otec nemocný a ministři často schůzují. Ale proč se mu smějí a proč říkají o něm, že je král a že bude válka, vůbec tomu nerozuměl.

Rozespálý a trochu vystrašený šel dál chodbou a ze sálu slyšel jiný rozhovor.

„Říkám vám, že král zemře. Můžete mu dávat tablety a léky, ale to mu nepomůže.“

„Hlavu dám na to, jestli král přežije týden.“

Mates už dál neposlouchal. Rychle utíkal chodbou a přes dvě velké královské komnaty a bez dechu vběhl do královské ložnice. Král ležel na lůžku celý bledý a těžce dýchal. U jeho lůžka seděl jeho starý dobrý doktor, který také léčil Matese, když byl nemocný.

„Tati, tati,“ křičel Mates v slzách, „já nechci abys umřel!“

Král otevřel oči a smutně se díval na svého syna: „Ani já nechci umřít,“ řekl tiše, „nechci tě synku nechat samotného na světě.“

Lékař vzal Matese na kolena a nic neříkal.

Mates si vzpomněl, že takhle seděl u lůžka a otec ho držel na klíně a na lůžku ležela maminka, byla stejně bledá a těžce dýchala. „Můj tatínek zemře jako moje maminka?“ pomyslí si Mates. A velký smutek sevřel jeho srdce a velká zlost na ministry, kteří se mu smějí.

„Já jim to oplatím, až budu králem!“ pomyslí si.

Králův pohřeb probíhal s velkou pompou. Pouliční lampy byly omotány černou látkou. Všechny zvony hřměly. Orchester hrál pohřební pochod. V průvody jela děla, pochodovala armáda. Květiny byly přivezeny vlakem z dalekých jižních zemí. Všichni lidé byli velmi smutní. Noviny psaly, že celý národ je zoufalý při ztrátě milovaného krále.

Mates seděl smutně ve svém pokoji, protože bude králem, ale také ztratil otce a nyní už nemá nikoho na světě.

Mates si vzpomněl na maminku; právě ona mu dala jméno Mates. Ačkoliv byla královna, nebyla vůbec pyšná; hrála si s ním, z dřevěných kostek stavěla domy, vypravovala mu pohádky, ukazovala obrázky v knihách. Tatínka viděl méně často, protože často odjížděl k armádě, nebo navštěvoval různé krále, nebo je přijímal. Anebo měl schůze a zasedání.

Ale také si pro Matesa našel volné chvíle; hrál s ním kuličky, jezdil na koni a Mates na poníku v dlouhých alejích královské zahrady. A teď, co se stane?

Pořád ten stejný nudný učitel ze zahraničí, který má výraz jako by se napil silného octa. A bude příjemné být králem? Asi ne. Jestliže opravdu vypukne válka, bude alespoň moci bojovat. Ale co dělá král, když je mír?

Mates byl smutný, když tak seděl ve svém pokoji a také byl smutný, když se díval mřížemi palácové zahrady a viděl veselou hru dětí palácových služebníků na královském dvoře. Hrálo si tam sedm chlapců, nejčastěji na válku. Do útoku je vždycky vedl, cvičil a řídil jeden ne příliš velký, veselých chlapec. Jmenoval se Felix, chlapci tak na něj volali. Mates si mnohokrát přál zavolat na něj a alespoň přes mříže s ním mluvit, ale nevěděl, jestli se to hodí nebo ne a nevěděl co dělat a jak začít hovor.

Zatím na všech ulicích visely veliké nápisy, že se Mates stal králem, že zdraví všechny obyvatele, že ministři zůstávají ve svých funkcích jako dříve a pomohou malému králi vládnout. Ve všech obchodech bylo mnoho fotografií: Mates na poníku, Mates v námořnickém obleku, Mates na přehlídce armády. V kinech běžely o něm filmy. Ve všech časopisech doma i v zahraničí se hodně o Matesovi psalo.

A řekněme upřímně: Mates se líbil všem. Staří lidé ho litovali, že tak malý ztratil rodiče. Chlapci měli radost, že mezi nimi je alespoň jeden, kterého musí dospělí poslouchat a před kterým i generálové musí stát v pozoru a opravdoví

vojáci vzdávat hold zbraněmi. Děvčatům se líbil malý král na překrásném koníku. A nejvíce ho milovali sirotci.

Když byla královna ještě živá, vždy posílala sirotkům bonbony třebaže to Mates vůbec nevěděl, byly posílány hračky a bonbony jeho jménem. Až později Mates pochopil, že je v rozpočtu určitý bod – a je možno udělat velkou radost lidem, a ani o tom nevědět.

Asi po půl roce po nástupu byl Mates velmi populární. To znamená, že o něm všichni mluvili, ale ne že je král, ale proto, že dělá věci, které se líbí.

Teď budu vyprávět, co se stalo dál.

S pomoci svého lékaře si Mates vyprosil, aby mu dovolili procházku do města. Dlouho Mates umlouval lékaře, aby alespoň jednou týdně ho doprovázel do zahrady, kde si hrály děti.

„Já vím, že v královské zahradě je hezky, ale i v té nejkrásnější se sám nudím.“ Nakonec lékař slíbil a s dvorním maršálem došel k vedení paláce, které sloužilo králi, aby každé dva týdny dali Matesovi povolení na tři procházky.

Může se zdát divné, že je tak složité pro krále jít na procházku. Ještě řeknu, dvorní maršál souhlasil jen proto, že ho lékař nedlouho před tím léčil, když snědl tučnou rybu. Už dlouho se snažil ředitel paláce získat peníze na výstavbu nové stáje pro koně, které pak by používal i on, a ministr vnitřních věcí souhlasil, navzdory ministru financí. Protože po každé královské vycházce dostávala policie tři tisíce dukátů a zdravotní odbor – sud kolínské vody a jeden tisíc ve zlatě.

Před každou vycházkou krále Matese – dvě stě pracovníků a sto žen uklízelo zahradu. Zametalo se, natíraly se lavičky, rozprašovala se kolínská voda a z listů na stromech se vysával prach. Zdravotníci sledovali čistotu, aby nebyl někde prach, protože prach a špína škodí zdraví. A policie hlídala, aby při procházce nebyli uličníci, kteří by mohli házet kamením, a strkají jeden do druhého a hlasitě křičí.

Král Mates se výborně bavil. Oblékli ho do skromných šatů, aby se nepoznalo, že je král, protože ho vlastně nikdo neznal. A také nikomu by ani nepřišlo na mysl, že král by mohl jít do obyčejné zahrady. Dvakrát Mates obešel celou zahradu a pak poprosil, že si chce sednout na lavičku na místě, kde si hrají děti. Ale když tam chvíli seděl, přišla k němu dívka a zeptala se: „Přejete si mladý pane, s námi hrát do kruhu?“ Uchopila ho za ruku – a šli si hrát. Děvčata zpívala písničky a točila se v kruhu. A potom, než začali novou hru, ta dívka se začala vyptávat.

„Máš sestru?“

„Ne, nemám.“

„A kdo je tvůj tatínek?“

„Můj tatínek umřel, byl králem.“

Dívka si myslila, že Mates žertuje a rozesmála se a řekla: „Jestli tvůj tatínek byl král, musel by mi koupit panenku velikou až do stropu.“